

//

Schubert, Elgar & Schumann

Programmatoelichting
Project 2

// Voorwoord

Beste mensen,

Met trots presenteren we u vanavond het resultaat van het tweede project van Vuurvogel Sinfonietta, het nieuwste ensemble van de Vuurvogel. Dit gloednieuwe kamerorkest bestaat uit jonge getalenteerde mensen van 20 tot 35 jaar die op hoog niveau met elkaar musiceren.

Het orkest is een initiatief van Stichting De Vuurvogel, die hiermee de doorstroom binnen het Zwolse muziekleven wil versterken en een waardevolle aanvulling wil bieden op het bestaande aanbod aan orkesten in de stad en de regio. Met grote dank aan de Gemeente Zwolle die het initiatief heeft omarmd.

Vuurvogel Sinfonietta werkt intensief samen met het ArtEZ Conservatorium Zwolle. Studenten Klassieke Muziek doen orkestervaring op en docenten leveren een actieve bijdrage, onder meer als solist bij de concerten. Een rijke samenwerking, die het orkest een sterke kwaliteitsimpuls geeft.

Het orkest, dit project onder leiding van Peter Bogaert, trakteert u vanavond op vier prachtige stukken van Schubert, Elgar en Schumann, met als solist Karlien Bartels, cellist en docent aan ArtEZ.

Wij wensen u een mooie avond!

Aljosja Buijs, hoofd Klassieke Muziek ArtEZ Conservatorium Zwolle
Anita Middel, voorzitter Stichting De Vuurvogel
Albert Dam, artistiek leider Vuurvogel Sinfonietta

COLOFON

Programmatoelichting: Maurice Hooikammer

Fotografie omslag en pagina 6 t/m 9: Ellen Kramer

Opmaak: Jorick Heijerman

Programm

Franz Schubert (1797-1828)

Ouverture "die Zauberharfe"

Edward Elgar (1857-1934)

Celloconcert

Karlien Bartels, cello

- I. ADAGIO – MODERATO
- II. LENTO – ALLEGRO MOLTO
- III. ADAGIO
- IV. ALLEGRO – MA NON-TROPPO – POCO PIÙ LENTO – ADAGIO

PAUZE

Franz Schubert (1797-1828)

Ouverture "Alfonso und Estrella"

Robert Schumann (1810-1856)

Symfonie nr.4

- I. ZIEMLICH LANGSAM – LEBHAFT
- II. ROMANZE; ZIEMLICH LANGSAM
- III. SCHERZO; LEBHAFT – TRIO
- IV. LANGSAM - LEBHAFTIV. ALLEGRO MA NON TROPPO

// Vuurvogel Sinfonietta

Het nieuwste orkest uit Zwolle is een initiatief van Stichting de Vuurvogel in samenwerking met het ArtEZ Conservatorium voor talentvolle musici van 20 tot 35 jaar. Elk seizoen zal er in twee projecten van 10 weken op hoog niveau worden gewerkt aan een traditioneel concertprogramma voor kamerorkest met als standplaats Zwolle met wisselende dirigenten.

Vuurvogel Sinfonietta laat het mes aan twee kanten snijden: de vakstudenten van ArtEZ kunnen in Zwolle symfonische orkestervaring opdoen en de gevorderde musici die het jeugdorkest zijn ontgroeid kunnen een nieuwe stap maken in hun muzikale ontwikkeling. Naast de relatief korte projecten wordt er tevens gewerkt met wisselende dirigenten, wat eveneens de ontwikkeling van de musici ten goede komt.

Naast de vaste orkestprojecten werkte Vuurvogel Sinfonietta ook als ensemble mee aan het jubileum van countertenor Sytse Buwalda en werkt het in mei 2026 mee aan het 3e DUDOK-festival in Kampen.

KARLIEN BARTELS
Cello

Karlien Bartels is een veelzijdige celliste, geboren in Groningen, opgeleid in Nederland, Parijs en Wenen. Ze behaalde een Master's Degree aan het Conservatoire National Supérieur en won diverse concoursen. Als soliste en kamermusicus trad ze op in gerenommeerde zalen wereldwijd en werkte samen met vooraanstaande musici en ensembles. Karlien is hoofdvakdocente aan ArtEZ Conservatorium.

PETER BOGAERT
Dirigent

Peter Bogaert, geboren in Antwerpen, studeerde viool, compositie en orkestdirectie in Amsterdam, Den Haag, Basel, Berlijn, Rotterdam en Weimar. Na zijn carrière als concertmeester bij het Orkest van het Oosten (nu Phion) ontwikkelt hij zich als muzikale duizendpoot. Hij is gastconcertmeester, componist en producent van nieuwe muziek. Peter richtte in 2021 de Euregio Orchestra Academy op en legt zich steeds meer toe op dirigeren. Hij leidt diverse projecten, waaronder Opera op Het Hogeland, het Deventer Kamerorkest en het Symfonieorkest Nijmegen.

// Musici project 2

VIOOL 1

Talitha Klooster (CM)
Colinda van den Belt (2nd CM)
Lycke Dam
Hanna van Keulen
Florine Braakman
Jeroen Bijlsma
Isis van der Horst
Michaela Capelle
Friso Treur

VIOOL 2

Jeroen Knol (av)
Irene Huiberts
Lisanne Zijlker
Claudia Huijskes
Esmee Oldenhof
Dieke Roos
Carianne Groen-van der Brugge
Carlijn Kuiper
Hanna de Glee
Jennifer Koks

ALTVIOOL

Luna Verschoor (av)
Vivian van der Steeg
Janna van Hienen
Sara Lee Paardenkooper
Gwendolyn van Sijl
Peter van Kraaij

CELLO

Coralie Greisch (av)
Eline Pierik
Norbia Nurali
Marta Perelló Fernández
Lianne Doek
Esmee Looyenga
Lucas Oude Weernink
Cemre Tangal

CONTRABAS

Thijs van Boheemen (av)
Nanja Bijlsma
Marijn van Vilsteren
Francis van Galen

FLUIT

Ainoa González Rabanal
Elise Mostert

HOBO

Jents Abma
Merlijne Valk

KLARINET

Minke Brand
Rianne van Deelen

FAGOT

Leon Hans
Joshua Jongbloed

HOORN

Marinka Kluiver
Maurice Hooikammer
Roel Minten
Anneke van den Hoogen

TROMPET

Daniel Klier
Elleke de Vries

TROMBONE

Wessel Kooij
Jelmer van der Heijden
Thomas Jansen

TUBA

Mathijs Ebbers

PAUKEN

Bastiaan Wennen

//

Ouvertures “die Zauberharfe” en “Alfonso und Estrella” uit Rosamunde

Franz Schubert (1797–1828)

Rond 1822 beleefde Schubert een lastige periode. Hij was vaak ziek, moest zich vanwege ernstige huiduitslag met een pruik buiten vertonen en voelde zich daardoor lusteloos en moe. Dit beïnvloedde de kwaliteit van de zakelijke keuzes van Schubert niet positief. Om maar de chauffage te kunnen blijven stoken greep hij alle kansen aan die wat centen opleverden. Zijn pogingen om voor muziektheater te schrijven waren echter weinig succesvol. De samenwerking met librettoschrijvers verliep moeizaam en chaotisch en de bladmuziek verdween doorgaans snel weer uit de orkestbak.

De muziek van Rosamunde is tot op heden echter een positieve uitzondering. Hoewel de productie, die het verhaal vertelt van een Cypriotische prinses Rosamunde, vanwege het erbarmelijke toneelspel al na enkele dagen verbannen werd, kon de muziek an sich wel op waardering rekenen.

Schubert recycleerde zijn muziek graag. De ouvertures die u zult horen zijn geen van tweeën door Schubert origineel geschreven voor Rosamunde. De Ouverture Alfonso und Estrella schreef hij in 1822 voor het gelijknamige toneelstuk. De componist meende echter dat het stuk te luidruchtig was als opening van deze productie en gebruikte het in 1823 als ouverture voor Rosamunde.

In 1855 bedeede een uitgever zich het recht toe om plots een andere ouverture te kiezen voor publicatie van de muziek van Rosamunde: die van het drama Die Zauberharfe uit 1820. Aangezien Schubert zelf al ruimschoots van de aarde verdwenen was, is de koppeling van dit werk met Rosamunde nooit door de componist zelf gewild. Desondanks is deze ouverture tegenwoordig het meest populair bij het publiek.

Beide ouvertures kennen een dramatische introductie gevolgd door een levendig en lyrisch vervolg. Doordat geen van beide werken intentioneel geschreven is voor Rosamunde kunnen ze goed los van de rest van de muziek uitgevoerd worden. Schubert maakt rijkelijk gebruik van de trombones en hoorns, instrumenten die destijds in opkomst waren en waarvan hij de klank zeer kon waarderen.

// Cello Concerto

Edward Elgar (1857-1934)

Het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog bezorgde Edward Elgar grote gevoelens van angst. Hij had schrik voor de teloorgang van zijn geliefde Engeland. Tot overmaat van ramp verslechterde zijn gezondheid richting het einde van de oorlog ook nog eens sterk. De componist en zijn gezin besloten daarom om na het ziekbed de stad te verlaten en neer te strijken aan de Engelse zuidkust. In de eerste nacht na zijn terugkeer uit het ziekenhuis ontstond in zijn hoofd een melodie. Deze melodie zou Elgar direct noteren. Het werd het hoofdthema van het celloconcert: zijn laatste grote orkestwerk, in het jaar 1919 voltooid.

Enige wenkbrauwen zullen bedenkelijk fronsen bij het vergelijken van dit jaar van pensionering en zijn sterfjaar bovenaan deze tekst vermeld. In de jaren '20 van de vorige eeuw werd de muziek van Elgar al als ouderwets beschouwd. Zijn werk werd nog maar weinig uitgevoerd. Bovendien stierf in 1920 zijn vrouw na een kort ziekbed

aan longkanker. Elgar besloot om zijn werkzaamheden als componist te staken en zich de rest van zijn leven toe te leggen op zijn andere hobby's. Zo was hij amateurchemicus (hij behaalde zelfs een patent), ging hij graag naar paardenraces en vermaakte hij zich met fietsen en voetbal.

Op de een of andere manier geldt ook voor dit tegenwoordig als meesterwerk beschouwde soloconcert de opmerkelijke ongeschreven regel dat de première een regelrechte ramp was. Hoewel de solist niets te verwijten viel en Elgar zelf dirigeerde, eigende dirigent Albert Coates zich exorbitant veel repetitietijd toe voor het andere deel van het concertprogramma. Dat bestond toevalligerwijs uit nieuwe werken van Coates zelf. Voor het celloconcert bleef veel te weinig repetitietijd over, waardoor het vermaarde London Symphony Orchestra volgens aanwezigen "zijn meest betreurenswaardige vertoning van zichzelf heeft gegeven". Pas in de

jaren '60 won het werk aan populariteit, voornamelijk dankzij een tot op heden als referentieopname geldende uitvoering van de Engelse celliste Jacqueline du Pré, begeleid door het LSO, dat hiermee zich ruimschoots revancheerde voor de première.

Het vierdelige werk wordt gekenmerkt door een meditatief en elegisch karakter. Na een recitatieve introductie van het eerste deel door de solist presenteren de altviolen het hoofdthema. Deze melodie

was zoals eerder vermeld de eerste aanzet tot dit werk en Elgar beschouwde het als 'zijn' melodie: "Als je ooit iemand deze melodie hoort fluiten, dan ben ik dat." Met pizzicati wordt een virtuoos scherzo ingeleid, gevolgd door het korte meditatieve derde deel. De finale kenmerkt zich door een typisch Engelse nobelheid waarin na een vlotte statige openingsmelodie elementen van het langzame melancholische eerste deel wederkeren.

// Symfonie nr. 4

Robert Schumann (1810–1856)

Wat tegenwoordig bekend staat als de vierde symfonie is eigenlijk de tweede symfonie die Robert Schumann schreef. Zijn huwelijk met Clara Wieck in het najaar van 1840 leidde tot een straffe explosie van compositorische inspiratie in 1841: Schumanns 'Symfoniejaar'. In de eerste drie maanden voltooide hij zijn eerste symfonie, waarna de maanden april en mei in het teken stonden van het voltooien van het werk Overture, Scherzo en Finale. Daarna startte hij een nieuwe symfonie, waarin hij zijn vrouw Clara muzikaal wilde portretteren. Pijnlijk genoeg werd de première door het Gewandhausorchester overschaduwed door een flitsende uitvoering van een werk van Liszt voor vierhandig piano. Een van de solisten? Jawel: zijn vrouw Clara.

Dat ging Schumann niet in de koude kleren zitten. Pas in 1951 pakte hij het stuk weer op en reviseerde het in zeven dagen tijd. Ingrijpend waren de wijzigingen niet. Hij paste vereenvoudigingen toe, herwerkte de overgangen naar het tweede en vierde deel en verdikte de orkestratie. De visionaire opbouw en de strakke structuur bleven gehandhaafd: alle delen zijn zonder pauze verbonden en drie krijgshaftige thema's keren door het gehele werk terug: de statige meanderende opening, het Lebhaft-gedeelte en een fanfaremotief. Deze gereviseerde versie werd vanwege de intussen gepubliceerde tweede en derde symfonie uiteindelijk uitgegeven als de vierde symfonie. De eerste uitvoeringen van deze hernieuwde versie vormden een laatste periode van triomf voor Schumann. Door misère zou hij in de jaren daarna aan lager wal geraken.

Welke versie prevaleert is voer voor discussie geweest voor collega-componisten, critici en zelfs zijn eigen vrouw. Mogelijk vanwege de minder geslaagde première van de 1841-versie zwakte Clara deze af als een 'schets die nog niet georkestreerd was'. Ze vond het dan ook onprettig dat nota bene Brahms de wel degelijk georkestreerde 1841-versie later alsnog publiceerde. Hij gaf de voorkeur aan het minder zware karakter en de lichtere orkestratie van deze versie. Critici erkennen de betere verwevenheid van de 1851-versie, maar benoemen dat Schumann geen briljant componist was voor orkest, hetgeen zich uit in 'dikke' orkestraties met veel verdubbelingen. Meerdere dirigenten zouden zijn orkestwerken herzien voordat ze het uitvoerden. Vandaag hoort u de 1851-versie.

- I. Ziemlich langsam – Lebhaft: expositie dat de drie thema's presenteert
- II. Romanze; Ziemlich langsam: terugkeer van het openingsthema
- III. Scherzo; Lebhaft – Trio: trio op basis van het openingsthema, geflankeerd door het lebhaft-thema
- IV. Langsam - Lebhaft: statige intro door het koper, hoofdrol voor het fanfarethema

CONCERTAGENDA 2026

- Maandag 30 maart 2026** // **Ramses Shaffy | Educatief Concert** // Theater de Spiegel
11:00 en 13:00 uur JSO De Vuurvogel Zwolle **UITVERKOCHT**
- Maandag 4 mei 2026** // **4 mei herdenkingsconcert** // Theater de Spiegel
21:00 uur JSO De Vuurvogel, Meander Vocaal,
Greijdanus Schoolkoor, Kinderkoor Konstantijn
& Jeugdkoor Voices Zwolle
- Donderdag 28 mei 2026** // **Vuurvogel Sinfonietta** // De Burgwal **Dudok**
20:00 uur **in Alles Stroomt I: Tegenstroom** Kampen **Muziekdagen**
Vuurvogel Sinfonietta Kampen
- Zaterdag 30 mei 2026** // **Jeugdsymfonieorkest De Vuurvogel** // Buitenkerk **Dudok**
14:00 uur **met Maria Milstein** Kampen **Muziekdagen**
JSO De Vuurvogel Kampen
- Zondag 31 mei 2026** // **Bachcantate** // De Burgwal **Dudok**
14:00 uur **'Sleicht, spielende Wellen' (BWV 206)** Kampen **Muziekdagen**
Vuurvogel Sinfonietta Kampen
- Zaterdag 27 juni 2026** // **Symphonica Stadshagen** // Twistvlietpark
21:00 uur JSO De Vuurvogel Zwolle

OP DE HOOGTE BLIJVEN?

Meld je op www.vuurvogelzwolle.nl aan voor onze nieuwsbrief!
Dan houden wij je 6x per jaar op de hoogte.

HEB JE GENOTEN?

Stichting De Vuurvogel biedt kinderen en jongeren de mogelijkheid om samen muziek te maken. Om samen belevenissen te creëren en hun omgeving mee te nemen op een muzikale reis. Dit doen we met verschillende orkesten, koren en een leerorkest voor de echte beginner. Samen creëren we een belevenis en brengen we muziek dichterbij mensen. Zo bouwen we aan persoonlijke, culturele ontwikkeling van kinderen en zorgen we voor meer verbinding in de samenleving.

Wil je ons helpen om zoveel mogelijk van onze doelen te bereiken?
Doe dan gerust een vrije gift via de QR-code (of word sponsor!).

@vuurvogelzwolle

RSIN
811183129

WWW.VUURVOGELSINFONIETTA.NL